

VPW Breda

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

collegiaal beraad • professionalisering • belangenbehartiging

Secretariaat: Frans Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal
T: 0165-534506, E: fdvermeulen@home.nl

Nieuwsbrief

Nummer 6, maart 2014

Geslaagd

Professionalisering, ontmoeting, beraadslaging. Deze drie elementen maakten deel uit van de bijeenkomst op donderdag 20 maart in Rilland. In de ochtend kregen de (tweeëntwintig!) aanwezige leden door inleider Hans van der Ven een stevig betoog en enkele behartenswaardige vragen voorgelegd inzake legitimering, positionering en prioritering van de diaconie in de huidige maatschappelijke context. Een verslag door Frans Vermeulen, onze secretaris, volgt.

De lunchtijd was ruim bemeten (anderhalf uur), zodat er voldoende tijd was om collega's te ontmoeten. Daar werd goed gebruik van gemaakt, evenals van de uitstekende lunch die verzorgd werd door Els Geelhoed van gemeenschapshuis De Ark.

Tijdens de middagbijeenkomst met veertien aanwezigen werd er in de LKR-raadpleging, onder de gespreksleiding van Jan Franken (beleidsmedewerker van de VPW-Nederland, stevig nagedacht over vragen rond de flexibilisering van arbeidscontracten, over het omgaan met werkdruk en over werkgelegenheid en mobiliteit. Daarnaast kwamen kwesties aan de orde met betrekking tot het doorwerken na de pensioengerechtigde leeftijd, een aanstaande wijziging in de werkkostenregeling en de 'operatie stofkam' (verouderde artikelen elimineren uit de rechtspositieregeling).

Nieuwsgierig geworden? Je bent van harte uitgenodigd een volgende keer aanwezig te zijn. Het was - naar mijn mening - een geslaagde dag. Zie ook de foto's hieronder.

Wiel Hacking

Tijdens de lunch

LKR-raadpleging

Pastoraat en populisme...

'Ze hebben ons mijn buurt en buurthuis afgenomen', hoorde ik wel eens zeggen toen ik nog in Breda-noord werkte. Ik wist niet zo goed wat ik ermee aan moest. Luisteren, dat zeker, pastoraal present zijn en de uitspraken serieus nemen. Ik heb als preek wel het verhaal van Titus Schlattman over de spanningen en onvrede in de rivierenbuurt in Utrecht

voorgelezen, toen het evangelie ging over de ontmoeting van Jezus en de Samaritaanse vrouw bij de put. Het was muistil in de kerk en het voorlezen duurde wel tien minuten. Na afloop geen reactie.

Het laatste decennium is er sprake van een toenemende intolerantie tegenover vreemdelingen en tegenover Nederlanders die moslim zijn. Dat merken pastores ook als ze goed luisteren en ze weten ook dat er PVV-stemmers zijn onder de parochianen. Je houdt een preek over de toenemende vreemdelingenhaat of onverdraagzaamheid t.a.v. moslims en tot je verbazing blijft het stil. Of er komt juist veel reactie. Mensen zeggen: 'Ik ben zo blij dat u het er eindelijk over heeft.' Hoe gaat dat 'er eindelijk over hebben' in zijn werk?

Ik denk dat het hoog tijd wordt dat de kerken niet langer om de problematiek van de vreemdelingenhaat heen draaien. In Den Haag was er al op zondag 23 maart j.l. een viering in de Haagse Kloosterkerk, waar de voorzitter van de PKN Karin van den Broeke en de katholieke bisschop van Groningen Gerard de Korte toespraken hielden en de nadruk legden op verdraagzaamheid, lief-

de vrede en gerechtigheid. Wellicht hebben pastores ook in ons bisdom er aandacht aan geschonken. Als er interesse bestaat bij pastores om in te gaan op het thema vreemdelingenhaat kan men contact met mij opnemen of bellen op tel. 06-24618155

Jan Hopman

Best practice: huiskamerliturgievieringen

'Maria ter Engelen' was de naam van het bejaardenhuis van de Zusters Franciscanessen te Oudenbosch. Daar konden vroeger de zusters terecht als ze oud en hulpbehoevend werden. Dat oude Maria ter Engelen bestaat niet meer. Het is gesloopt. Maar wel bestaat het nieuwe 'Maria ter Engelen'. Het is de naam van de verpleegafdeling van het klooster 'Sint Anna' in Oudenbosch waar ik sinds jaar en dag werk. Maandelijks houd ik op 'Maria ter Engelen' een huiskamerliturgieviering. Ook in de zomermaanden, want regelmaat blijkt belangrijk. En ook de duur. Het hoeft niet lang te duren. Een half uur is genoeg, al mag het ook wel drie kwartier worden. We komen samen in de huiskamer. Het is een vertrouwde omgeving die we omtoveren tot een bijzondere plek. Een flinke tafel wordt aangekleed, een mooi, wit tafelkleed doet al veel. Op die heilige plaats, zet ik dan een mooie, robuuste kaars en een vaasje met verse bloemen. Verder maak ik plaats voor een schaalje met wijwater en een wierookstandaard. En ik plaats een standaard waarop telkens een andere afbeelding komt, meestal een icoon. Daaronder plaats ik dan waxinelichtjes om de icoon in het licht te plaatsen. De zusters scharen zich in een halve cirkel rondom die

tafel. Ik zorg altijd voor een geluidsinstallatie, want muziek is een vast onderdeel van deze liturgie. We bidden de vertrouwde gebeden: een schuldbelijdenis, een Eer aan God en altijd een Onze Vader en een Wees Gegroet ter afsluiting van de voorbede, welke ik vooraf laat gaan door het ontsteken van de wierook. De voorbede improviseren we. Ik formuleer zelf een paar intenties en verzoek dan de zusters dan om intenties aan te dragen, wat spontaan geschiedt. We bidden dan samen om verhooring. We sluiten de dienst altijd af met het maken van een kruisteken met het gewijde water dat ons herinnert aan ons doopsel. Tot zover iets over de structuur.

En dan is er de variërende inhoud welke bepaald wordt door het wisselende thema dat ik kies voor elke huiskamerliturgie. Het thema voor de viering wordt vaak bepaald door de tijd van het jaar. In de decembermaand is de viering gecentreerd rond de zegening van de kerstkribbes, in april is er altijd aandacht voor het Pasen dat we gevierd hebben. In oktober mag ik graag stilstaan bij Sint Franciscus en in juli bij Sint Benedictus. In maart, mei en oktober

is het thema doorgaans 'Onze Lieve Vrouw'. Daarbij mag ik dan graag een Marialegende vertellen. Ook gebeurt het dat ik een passend gedicht voordraag. Zulke gedichten reik ik dan uit, zodat men het later nog eens kan nalezen. Ook wil ik wel eens een plaatje verstrekken. Men vindt het leuk om iets te krijgen.

Het mooie van de huiskamerliturgievieringen is de nabijheid en de ruimte om te improviseren. Ik kan vragen stellen en de zusters kunnen reageren. Er kan uitgewisseld worden en gepraat. Bijv. de icoon kan ik aan elk van de zusters van nabij laten zien. Ik ga er mee rond. Ik kan zelfs dingen laten voelen, ruiken en proeven. Ook dat doe ik regelmatig.

De huiskamerliturgieviering. Het is gezellig, vertrouwd en telkens nieuw. Een geloofsoefening, zo zie ik het. Een middag even anders, zo wordt het ervaren. En nadien schuiven we samen aan tafel om na te praten, na te genieten, want het is na al die jaren voor mij nog steeds een plezier om te doen en voor de zusters om het mee te maken.

Bert Thönissen

Waarderende Gemeenteopbouw

Verslag studiedag 31 januari 2014

Het is voor de wereld van belang dat de kerk blijft bestaan. Maar we worden alom geconfronteerd met krimp. Hoe vinden we een (uit)weg?

Waarderende Gemeenteopbouw is een manier van kijken vanuit een bepaalde spiritualiteit, met Bijbelse uitgangspunten.

1. Krijg oog voor het waardevolle en waardeer dat ook openlijk. Er is niet alleen water in de gemeente maar ook wijn.
2. Heb respect voor gelovigen en stimuleer dat ieder zijn talenten in de gemeenschap ontwikkelt. Geef mensen de ruimte hun creativiteit in te zetten. Geef spontaniteit de ruimte.
3. Geef leiding als een vroedvrouw. Haal nieuw leven uit mensen naar voren.
4. God spreekt als vriend met de mens. Ben uit op gewone ontmoetingen ('tent der ontmoeting' Gen.33). Niet voor alles verantwoording vragen alsof de kerk gebeurt in een directiekamer.
5. Kerk is Gods Volk Onderweg. Zit niet te veel vast aan 'hoe het altijd was'. Maar assimileer ook niet met je omgeving. Blijf vreemdeling onderweg. Wel *aggiornamento*. De kerk is als een drama, met een thema dat hetzelfde blijft: gehoor geven, gemeenschap vormen, bidden. God beleven als een persoon. Dat is in onze samenleving lastig maar je kunt niet tot Iets bidden (?). Je wilt in dialoog met God.
6. Kerk als plaats voor ervaringsverhalen. Eigenlijk moet de vraag niet zijn 'bestaat God', maar 'hebt u Hem wel eens ervaren'. Rahner: de christen van morgen zal een mysticus zijn, of zal er niet meer zijn. Lees boekje 'Hij is er weer'. Je voelt dat je een bepaalde kant uit moet met je leven; ervaringsverhalen gaan daarover. Het gaat dan niet om 'kennis'.
7. Om kerk te kunnen blijven moet 'vertrouwen' de grondtoon zijn. (Geloof je zelf nog? Welke ervaringen met God houden jou als voorganger in beweging?)

Fasen van vernieuwingsproces:

1. Uitgaan van inspiratie. Formuleer je thema (missie) positief. Niet: 'Is de kerk nog te redden' (Hans Küng), maar: 'Hoe kunnen we onze kerk zo vormgeven dat...' (God te ontmoeten is). Het thema positief stellen. Het gaat ons om inspirerende bijeenkomsten.
2. Blijf positieve verhalen verzamelen. Vertel elkaar de verhalen waarom een bijeenkomst positief was. Zo verandert de sfeer. Zo'n manier van spreken past bij het Evangelie. Waar zit dat positieve in: benoem factoren!
3. Hoe zou een kerkdienst er uit moeten zien? Dat vraagt om verdieping. Zoek naar bloeifactoren. Ga eens op de rand staan en zeg wat

je hoopt te vinden als je over de drempel stapt. Wat moet kerk voor een plaats zijn? Verbeeld de droom.

4. Vormgeven: ideeën bundelen. En – steeds concreter – uitwerken. Wat moet toch afvallen? Waar leggen we nadruk? Dertigers staan open voor christelijke meditatie en voor *mindfulness*. Hoeveel wordt er echt aan eigen spiritualiteit gewerkt in het kerkelijk verband? (Op welke manier laten voorgangers zich voeden?)
5. Verbinden: ... en DAT beloven wij nou aan elkaar (als inzet, als doel).

Waarderende Gemeenteopbouw blijft niet staan bij verlamme analyses. We gaan ervan uit dat de Weg legitiem is en effectief. Het gaat om het doorbreken van gesomber. Als je teneergeslagenheid uitstraalt, roep je een opbrekstemming op. Verander de spirit van de gemeenschap van apathie naar vertrouwen in de toekomst. As it is in heaven: iedereen doet mee!

Gemeenschap verbindt zich aan thema's.
Kader bewaakt voortgang.

In de loop van het (nieuwe) proces kan men ontdekken: dit leeft... breder. In het dorp wordt gereageerd op initiatieven. Anderen haken ook aan. Mensen gaan anders kijken naar de kerk. Christelijk geïnspireerde zingeving heeft een plaats in een dorp of stad. Sterker nog: een burgerlijke overheid wil zelfs zo'n nieuwe oase ondersteunen!

Waarderende Gemeenteopbouw is geen truc of methode, het is een houding: de

gezindheid van Jezus Christus. De eerste christengemeentes beginnen hun bijeenkomsten allemaal met dankzegging: dankbaar voor al wat er is, hoe klein het ook kan zijn. Als je je keert tot God zie je meer. Dus eerst: ommekeer. Dat stemmetje van kritiek (op jezelf ook) loslaten... dat je het niet vertrouwt. Positieve dingen zeggen tegen mensen die je tegenkomt, als houding om die ander te versterken en samen te genieten van wat mogelijk blijkt. Nodig mensen uit om het positieve te vertellen. Ge-loofsgesprek: verhalen delen waarmee wordt opgeroepen dat ieder (levens-verhaal) er mag zijn. Maar: niet alles klakkeloos laten ontstaan, maar ook meedenken en corrigeren. Maar ook bij dat corrigeren geldt: geef mensen het gevoel dat ze er mogen zijn! Dieper liggend besef: wat er gebeurt wordt ons door God gegeven. Aanmoedigen dat mensen gaven hebben. Avond organiseren: waar leef je van en op welke manier wil je betrokken zijn; wat is jouw talent dat hier in te zetten is. Dan gedijen mensen. Elkaar liefhebben: 'Hieraan zullen de mensen zien dat je mijn leerlingen bent'.

Vragen die je mensen stelt moeten hen positief in beweging brengen, moeten positieve ervaringen naar boven roepen. Zoveel mogelijk positieve redenen vinden om mensen betrokken te helpen worden. Waar voeden vrijwilli-

gers zich mee? Waar doen ze in het dagelijks leven (al) inspiratie op? Mensen vertellen elkaar over 'kerkervaringen' die hen veel hebben gedaan. En die hen terug naar de kerk brachten.

In zulke ontmoetingen ontstaat een sfeer waar mensen in willen zijn.

Voorgangers zijn dan (op)bouwers. En: ze worden zelf ook opgebouwd. Dat is een/de christelijke manier van werken.

Zoek op www.waarderendegemeenteopbouw.nl voor meer info.

Peter Derks

Van de bestuurstafel

Op donderdag 13 februari 2014 was het bestuur bijeen in Goes. Besloten werd o.a. om het archief van Periodiek te raadplegen dat zich bevindt in de bibliotheek van het bisdomkantoor. Bedoeling is om een lijst samen te stellen van de bestuursleden die in de loop der jaren beschikbaar waren voor de VPW.

Gerard Damen is bereid gevonden de taak van John Mersel over te nemen als afgevaardigde van de VPW-Breda in de LKR. De overdracht wordt geregeld en gaat 1 april a.s. in.

De landelijke VPW onderzoekt de voorgezette vorming van pastorale beroepskrachten. 'Uit een inventarisatieronde bij 6 bisdommen is gebleken dat er wel aan voorgezette vorming gedaan wordt, maar een duidelijke visie en een helder beleid ontbreken.' Men wil 'per bisdom plannen ontwikkelen en uitwerken om in het betreffende bisdom impulsen te geven aan de voortgezette vorming.' Het bestuur van de afdeling Breda gaat aangeven, dat een dergelijk initiatief in onze afdeling omarmd zal worden. Vanuit de beroepsvereniging wordt immers sinds lange tijd erop gewezen, dat vijf dagen per jaar aan studie het minimum is dat je als beroepskracht zou moeten benutten. Rechtspositioneel (art 21 a, lid 2 sub h) is dit aantal dagen ook vastgelegd. Het bisdom biedt feitelijk slechts twee studiedagen aan: één VPV-dag (verplicht) en één Studiedag Liturgie (facultatief); de toenmalige dekenale VPV-dagen lijken inmiddels vervallen. Dat betekent, dat je als beroepskracht de overige studiedagen zelf moet organiseren. Hoewel die mogelijkheid altijd open blijft, wil het bestuur van de VPW-Breda graag meewerken aan een ruimer aanbod van voortgezette vorming.

Volgende nummer

Het volgende nummer verschijnt rond 20 mei 2014. Kopij kan worden aangeleverd tot 1 mei via wielhacking@gmail.com.